

Posudek vedoucího bakalářské práce

ORDELTOVÁ, Susan Michelle: *Integrace vysídlenců do sovětské okupační zóny Německa / NDR*. Bakalářská práce předložená k obhajobě na Institutu mezinárodních studií UK-FSV. Praha 2011, 51 s.

Bakalářská práce Susan M. Ordeltové se zabývá tématem, které po r. 1990 právem zaujalo celou řadu německých historiků. Ti ve svých pracích nejenom zaplnili příslovečná „bílá místa“, nýbrž i zmapováním specifik začlenění německých vyhnanců do života v sovětské zóně, resp. v pozdější NDR zpětně poskytli řadu výmluvného kontrastního a srovnávacího materiálu pro studium analogických procesů v západní části Německa. Nešlo však jen o látku historických debat, nýbrž i o otázku jakéhosi „integračního reparátu“ u těchto dlouho opomíjených obětí 2. světové války. V nových spolkových zemích mohly totiž až po r. 1990 svobodně zakládat své zájmové organizace a pokoušet se i o elementární *Gleichbehandlung* ve srovnání s jejich „šťastnějšími“ krajany ve staré SRN (což se jim, jak známo, díky velmi restriktivní aplikaci příslušného odškodňovacího, resp. kompenzačního zákonodárství v nových zemích, příliš nezdařilo).

V úvodu nás autorka seznamuje se základním obrysem tématu a cílem této práce. Neklade si sofistikované výzkumné otázky, spíše chce kompaktně zpracovat u nás opomíjené téma a zodpovědět základní otázku po zdaru/nezdaru integračního procesu. Zavádí zde a víceméně přesvědčivě zdůvodňuje pojmosloví, kterého se pak v následujícím textu striktně drží, a představuje zvolené prameny a literaturu. Ty vycházejí z reálných možností domácích knihoven, příp. ze zápůjček od vedoucího práce (autorka bohužel neměla reálnou možnost soustředěného studia v německých odborných knihovnách).

Po víceméně synoptické 1. kapitole, věnující se kvantifikaci odsunutých Němců a nejznámějším faktům ohledně průběhu masového odsunu/vyhnání z Polska a ČSR, následuje vlastní jádro práce (2. - 4. kapitola). V něm se autorka zabývá organizačními a institucionálními předpoklady úspěšného „zvládnutí“ velkého počtu uprchlíků a vysídlenců, kteří přicházeli na území dnešní NDR zprvu chaoticky a neorganizovaně, později v organizovaných, přesně směřovaných transportech. Zvláštní důraz klade logicky na ústřední zónový koordinační orgán pro řešení otázky uprchlíků a „přesídlenců“ (*Umsiedler* = tento termín byl v SBZ/NDR používán obligatorně), tj. Centrální správu pro německé přesídlence, jakož i na příslušnou legislativu (nejdříve příslušná nařízení SMAD, později zákony nové

NDR, byť základní trend byl speciální legislativu, tj. legislativu pouze pro „přesídlence“ nevytvářet. Detailní pozornost věnuje zejména organizaci, typologii, kategorizaci a fungování shromažďovacích (sběrných) táborů při hranicích, jakož i tzv. dočasných táborů v jednotlivých provinciích. Následnému procesu sociální integrace, zařazení do pracovního procesu a problémům s participací na probíhající pozemkové reformě se věnuje další kapitola. Zvláštním subtéma, které autorka právem popisuje detailněji, je tzv. privilegovaná integrace, tj. integrace přesídlenců ze skupin tzv. antifašistů (převážně pocházejících z Československa: z celkového počtu 94 000 jich 43 000 odešlo do sovětské zóny). Tato pasáž je podrobně zpracována pro iniciační fázi, méně již pro fázi „postintegrační“, kde by bylo pro futuro záhodno podrobněji zmapovat jejich reálné, údajně značně privilegované postavení. Rozšíření by si určitě zasloužila i pasáž o politické práci okupačních orgánů, resp. později SED mezi přesídlenci, která však po r. 1948 pozbývala aktivit zaměřených výlučně (či především) na ně. Práci v této souvislosti zjevně chybí plynulý přechod k následujícímu období, resp. i zmínka o počátcích systematického sledování jakýchkoli náznaků sebeorganizace na straně vyhnanců (např. při pořádání poloutajených setkání rodáků) ze strany Stasi, resp. jejich předchůdců (před r. 1950). Samostatným problémem jsou limity sociální a ekonomické situace (jakož i limity psychologické u obyvatel, kteří byli konfrontováni s přistěhovaleckou vlnou z východu), která integraci vysídlenců nesmírně ztěžovala, jež jsou v práci - ale i v použité literatuře – zohledněny jen okrajově.

Práce Susan Michelle Ordeltové je přehledně a logicky členěna a v uspokojivé míře exploatuje (omezené) zdroje, které jí byly dostupné. Práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji její klasifikaci stupněm **velmi dobře**, resp. v případě přesvědčivé ústní obhajoby stupněm **výborně**. Pro ústní rozpravu navrhuji rozebrat základní rozdíly mezi integrací vysídlenců/vyhnanců v SBZ/NDR a v západních okupačních zónách resp. v SRN.

V Praze 29. května 2011

PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D.

IMS UK-FSV